

Sint→**Maartens**
college

VWO
HAVO
VMBO

Examenreglement
Programma van Toetsing en Afsluiting
Bovenbouw, Havo, Atheneum, Gymnasium
Sint Maartenscollege
Noormannensingel 50, 6224 BW Maastricht
2018 - 2019

Inhoudsopgave:

1.	Regeling schoolexamen	blz. 5
1.1	Begripsbepalingen	blz. 5
1.2	Algemeen	blz. 5
1.3	Examenreglement	blz. 6
1.4	Het vakkenpakket	blz. 7
1.5	Instroom en vrijstelling	blz. 7
2.	Aanwezigheid op school	blz. 7
3.	Toetsing	blz. 7
3.1	Toetsweken	blz. 8
3.2	Afwijkende wijze van toetsen bij T-toetsen en S-toetsen	blz. 8
3.3	Toegestane hulpmiddelen bij T-toetsen en S-toetsen	blz. 8
4.	Afmelding wegens afwezigheid bij toetsen	blz. 8
4.1	Gevolgen afmelding	blz. 9
4.2	Het tijdstip van een mondelinge toets	blz. 10
4.3	Onverwachte toetsen/continuumeting	blz. 10
4.4	Inhalen	blz. 10
4.5	Afmelding bij een herkansing	blz. 11
4.6	Consequenties van niet afgemeld en onterecht afwezig zijn	blz. 11
4.7	Afmelding bij het schriftelijk examen	blz. 11
5.	Procedures tijdens de toetsmomenten	blz. 11
5.1	Te laat komen tijdens een schriftelijke T-toets, S-toets of CE-toets	blz. 11
5.2	Te laat komen tijdens een mondelinge T-toets of S-toets	blz. 11
5.3	Te laat komen tijdens een luistertoets	blz. 11
5.4	Presentaties/mondelinge voordrachten	blz. 12
5.5	Welke regels gelden er bij een schriftelijke T-toets, S-toets of CE-toets	blz. 12
5.6	De regels van discipline en respect	blz. 12
6.	Incorrect gedrag of fraude	blz. 12

6.1	Gevolgen	blz. 13
6.2	Fraude bij praktische opdrachten	blz. 13
6.3	Bijstand	blz. 13
7.	Handelingsdelen, het profielwerkstuk en praktische opdrachten	blz. 13
7.1	Praktische opdrachten en handelingsdelen	blz. 13
7.2	Het inleveren van handelingsdelen, profielwerkstuk en praktische opdrachten	blz. 14
7.2.a	Het profielwerkstuk	blz. 14
7.2.b	Uiterste inleverdatum profielwerkstuk	blz. 14
7.2.c	Fraude bij het profielwerkstuk	blz. 15
8.	Examendossier: de verzameling v.h. complete schoolexamendossier	blz.15
8.1	Het programma van Toetsing en Afsluiting	
9.	De cijferlijst	blz. 15
9.1	Cijfers voor de overgang en cijfers voor het schoolexamen	blz. 15
9.2	Van schoolexamen (SE) naar centraal schriftelijk examen (CE)	blz. 16
9.3	Het combinatievak	blz. 16
9.4	Het combinatievak in de slag-zakregeling	blz. 16
10.	Herkansing van T-toetsen of S-toetsen, hardheidsclausule	blz. 17
11.	Bevorderingsnormen	blz. 18
12.	Centraal Examen	blz. 18
12.1	Toegang tot het centraal schriftelijk examen	blz. 18
12.2	Afwijkende wijze van examineren bij het centraal schriftelijk examen	blz. 19
12.3	Afwezigheid tijdens het centraal schriftelijk examen	blz. 19
12.4	De vaststelling van de uitslag na afloop van het centraal examen	blz. 19
13.	Zakken of slagen	blz. 19
13.1	De exacte regels voor het examenjaar 2018/2019	blz. 20
13.2	Rekenvaardigheid/ de landelijke rekentoets in schooljaar 2018/2019	blz. 21
13.3	De uitslag van het examen	blz. 23

13.4	Herexamen van een vak waarin central examen is afgelegd	blz. 23
13.5	Zakken voor het examen	blz. 23
13.6	Cum laude slagen	blz. 23
14.	Beroepsbepalingen	blz. 24
14.1	Beroep of klacht binnen het schooexamenreglement	
14.2	Beroep tegen een beslissing van het bevoegd gezag	
15.	Slotbepalingen	blz. 25
	Overzicht bijlagen:	blz. 26
Bijlage 1:	Vakken met SE en vakken met SE en CE.	blz. 27
Bijlage 2:	Studielast per afdeling en vak.	blz. 28
Bijlage 3:	Rooster centraal schriftelijk examen 2019.	blz. 29
Bijlage 4:	Toegestane hulpmiddelen havo en vwo 2019, incl. verwijzing naar bijlage toegestane hulpmiddelen voor kandidaten met een beperking	blz. 31
Bijlage 5:	Toelichting op de gebruikte begrippen en afkortingen.	blz. 37
Bijlage 6:	Artikel 5 van het Eindexamenbesluit VO.	blz. 39
Bijlage 7:	De algemene kaderstelling voor het PTA conform art.31, lid 2 van het Eindexamenbesluit VO.	blz. 40

1. Regeling Schoolexamen

Directie, middenmanagement en docenten van het Sint-Maartenscollege, locatie Noormannensingel 50, Maastricht, daartoe gerechtigd door het bevoegd gezag van de school, de Stichting LVO gelet op 'Besluit tot wijziging van het inrichtingsbesluit V.W.O.H.A.V.O.-m.a.v.o.-v.b.o.' en het 'Examenbesluit V.W.O.- H.A.V.O.- m.a.v.o.- v.b.o.', stellen per 1 augustus 2018 het examenreglement op voor de afdelingen havo, atheneum en gymnasium.

Iedere kandidaat en docent dient de inhoud van het examenreglement te kennen.

1.1 Begripsbepalingen

Locatiedirecteur:

De locatiedirecteur of een teamleider aan wie de betreffende bevoegdheid is gemandateerd;

Kandidaat:

Een ieder die tot het examen wordt toegelaten;

Examinator:

Degene die belast is met het afnemen van een examen;

Examencommissie:

Alle docenten van een kandidaat die cijfers of beoordelingen geven voor vakken of deelvakken die onderdeel zijn van het schoolexamen of centraal examen;

Kleine Examencommissie;

De examensecretarissen en de teamleiders;

Voor overige begrippen, zoals de in het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) gebruikte begrippen en afkortingen, zie bijlage 5

1.2 Algemeen

De kandidaat kan na een besluit van de examinator/docent en/of examencommissie een bezwaar danwel een klacht indienen bij de kleine examencommissie. Op het moment dat een lid van de kleine examencommissie betrokken is bij het eerder afgegeven besluit dan wel bij de door de kandidaat ingediende klacht, zal het betreffende lid geen deel uitmaken van de kleine examencommissie inzake het afhandelen van het betreffende bezwaar/klacht van de kandidaat.

In de voorexamenklassen maakt de kandidaat overgangstoetsen (T-toetsen) en schoolexamentoetsen (S-toetsen). In de eindexamenklassen maakt de kandidaat S- toetsen en toetsen van het centraal schriftelijk examen (CE-toetsen).

Overgangstoetsen (T-toetsen) tellen alleen voor bevordering en S-toetsen tellen voor bevordering én voor het schoolexamen.

De bevorderingsnorm is van toepassing op de gemiddelden van T-toetsen en S- toetsen van dat jaar. Zie artikel 11.

Voor vakken met uitsluitend SE wordt het examen afgesloten in HAVO 5 of VWO 6 op woensdag 16 april 2019. Dit zijn vakken die dus geen CE kennen.

Vakken die worden afgesloten met een SE en CE sluiten weliswaar het schoolexamen af in april van het eindexamenjaar, maar sluiten pas in het geheel af na het eerste (of tweede) tijdvak van het CE.

Handelingsdelen, praktische opdrachten en het profielwerkstuk zijn onderdeel van het schoolexamen.

Vakken met een SE en CE genereren als volgt het diploma-cijfer: het complete SE telt voor 50% en het complete CE telt 50%.

Op de behaalde diplomacijfers is de slaag-/zakregeling van toepassing. Zie artikel 13.

1.3 Examenreglement

Dit reglement geeft de bepalingen met betrekking tot het programma van toetsing en afsluiting (PTA). Het doel van het PTA is duidelijkheid te verschaffen voor de kandidaat over de in de kaderstelling voor het PTA genoemde onderdelen. In het PTA staat per vak uitgewerkt in welke perioden (wanneer) toetsen plaatsvinden, wat de inhoud van deze toetsen is, hoe de weging van deze toetsen is in het gehele vakcijfer, wat de geldigheid is van de beoordeling (voor de overgang of voor de overgang én voor het schoolexamen) en of er herkanst kan worden of niet.

Ook geeft dit reglement de bepalingen die betrekking hebben op alle overgangstoetsen, het schoolexamen (SE) en het centraal schriftelijk examen (CE).

De algemene kaderstelling voor het PTA conform art 31.Lid 2 van het eindexamenbesluit VO wordt toegevoegd aan het Examenreglement (bijlage 7)

In gevallen waarin het examenreglement niet voorziet of waarin er voor individuele kandidaten een kennelijke onbillijkheid ontstaat, beslist de "kleine" examencommissie.

Het examenreglement is een uitwerking van de wettelijke regelingen waarvoor de school staat gesteld. Het is zeker verstandig kennis te nemen van die landelijke bepalingen, maar het examenreglement probeert zo duidelijk mogelijk de artikelen toe te lichten.

1.4 Het vakkenpakket: het laten vallen van een vak

Na de derde klas heeft elke kandidaat een pakket gekozen. Dat pakket mag niet zomaar worden gewijzigd.

De kandidaat volgt een vak voor ten minste de duur van één schooljaar, tenzij een wijziging of wissel in het vakkenpakket op advies van de examencommissie plaatsvindt.

De kandidaat die een vak wil laten vallen kan dat in principe alleen doen aan het einde van de vierde of vijfde klas. Hiervoor dient de kandidaat voorafgaand aan de overgangsvergadering een mutatieformulier (af te halen bij de examensecretaris) correct ingevuld af te geven aan de examensecretaris van zijn afdeling.

Voor het jaar 2018/2019 geldt, dat indien een kandidaat meent dat er zwaarwegende redenen zijn om een vak te laten vallen, hij zich bij de examensecretaris vóór 13 oktober 2018 dient te melden. Na deze datum is dit slechts mogelijk aan het eind van het jaar en moet de kandidaat het vak blijven volgen tot na de bevorderingsvergadering en moet hij dus ook alle toetsen van dat vak tot dat moment maken.

1.5 Instroom en vrijstelling

Een kandidaat die op het Sint-Maartenscollege in een bovenbouwklas instroomt, kan na overlegging van alle officiële gegevens aan de examensecretaris vrijstelling(en) voor onderdelen verkrijgen. Om dit te formaliseren ontvangt de betrokken kandidaat en zijn ouders een brief ter ondertekening.

2. Aanwezigheid op school

De kandidaat dient alle dagen van 07:30 uur – 17:30 uur te reserveren voor activiteiten op school. Uitgezonderd van deze regel zijn officiële vrije dagen en vakantieperiodes. Het is de kandidaat niet toegestaan te verzuimen. Alle activiteiten zijn verplicht.

Het is denkbaar dat een kandidaat een toets krijgt aangezegd tussen 07:30 uur en 08:30 uur en tussen 16:00 uur en 17:00 uur, terwijl hij normaal gezien - volgens het reguliere rooster - geen schoolactiviteiten heeft; ook dan is de kandidaat verplicht te verschijnen.

3. Toetsing

Elke kandidaat maakt T-toetsen, S-toetsen en CE-toetsen. In bijlage 1 van dit reglement staat vermeld welk vak alleen S-toetsen heeft en welk vak S-toetsen en CE-toetsen heeft. Schoolexamens worden gemaakt vanaf de vierde tot en met de zesde klas.

3.1 Toetsweken

De kandidaat ontvangt uiterlijk 8 schooldagen voor aanvang van de toetsweek een toetsrooster.

De locatie HAVO/VWO van het Sint-Maartenscollege toetst in vier toetsweken: herfst, Kerstmis, Pasen en de overgang. Soms is er buiten de toetsweek een door de “kleine” examencommissie centraal geregelde toets. Voor de examenklassen wordt een aantal toetsen in tussentijds gepland.

Bij sommige vakken worden toetsen gegeven tijdens de lessen of tijdens speciaal daarvoor ingeroosterde uren. De kandidaat wordt over deze en andere toetsen geïnformeerd door de docent, door lezing van de studiewijzer van dat vak of door het PTA dat altijd de toetsvorm vermeldt.

Een kandidaat kan – conform het leerlingenstatuut – nooit meer dan drie toetsen op één dag krijgen.

3.2 Afwijkende wijze van toetsen bij T-toetsen en S-toetsen

Een afwijkende wijze van examineren kan bij de kleine examencommissie worden aangevraagd. Kandidaten die **tijdelijk** voor deze regeling in aanmerking denken te komen, moeten zich uiterlijk 3 weken voorafgaand aan de toetsweek melden bij de examensecretaris van de afdeling.

Voor kandidaten met een blijvende lichamelijke, psychische handicap, visuele of auditieve handicap (alsmede dyslexie) en voor kandidaten voor wie het Nederlands niet de moedertaal is, wordt een officiële verklaring (DSM IV of van een specialist) uit de onderbouw gehonoreerd. Indien er een nieuwe diagnose wordt gesteld, kan een nieuwe verklaring uiterlijk 3 weken voorafgaande aan een toetsweek worden ingediend bij de examensecretaris van de afdeling c.q het zorgteam. Het zorgteam adviseert de examensecretaris/kleine examencommissie binnen vijf schooldagen na inlevering van de verklaring door de kandidaat. De “kleine” examencommissie beslist over de afwijkende toetsing en bericht de kandidaat hierover schriftelijk binnen zeven schooldagen na ontvangst van het advies van het zorgteam.

3.3 Toegestane hulpmiddelen bij T-toetsen en S-toetsen

Elke kandidaat mag bij de S toets gebruik maken van de door het CVTE toegestane hulpmiddelen. Deze hulpmiddelen staan met toelichting in de septembermededelingen over de eindexamens voor VWO en Havo.

Een sectie kan besluiten hiervan af te wijken bij een T-toets.

4. Afmelding wegens afwezigheid bij toetsen

Alle toetsen, zowel T-toetsen als S-toetsen zijn verplicht voor alle kandidaten. Het is verplicht dat wanneer een kandidaat niet aanwezig kan zijn bij toetsen, de kandidaat zich correct afmeldt. Een kandidaat, jonger dan 18 jaar, dient zich correct door zijn ouders/verzorgers te laten afmelden.

Onder correct afmelden wordt verstaan dat de afmelding uiterlijk de ochtend voorafgaand aan de toets/examen tussen 08.00 uur en 08.30 uur, via het centrale telefoonnummer van de school aan de receptioniste wordt gemeld.

4.1 Gevolgen afmelding bij toetsen

Indien de kandidaat de toets mist, wordt door de docent “inhalen” / “inh” genoteerd.

Inhalen dient te gebeuren op de eerst mogelijke herkansingsdag met inachtneming van art. 4.4.

Mist de kandidaat nogmaals de eerder gemiste S-toets, neemt de directeur het besluit de kandidaat niet toe te laten tot het CE. Dit besluit wordt tegelijkertijd in afschrift gezonden aan de inspectie en, indien de kandidaat minderjarig is, aan de wettelijke vertegenwoordigers van de kandidaat.

Mist de kandidaat nogmaals de eerder gemiste T-toets, wordt de vermelding “inh” omgezet in een score 1.0.

Uitzonderingen:

- indien een kandidaat een (mondelinge dan wel schriftelijke) overhoring, overgangstoets of schoolexametoets mist als gevolg van deelname aan een door de school georganiseerde (extra-curriculaire) activiteit mag de kandidaat de gemiste toets inhalen op de aangewezen herkansingsdag zonder hierdoor zijn voor die periode geldende herkansingsrecht te verliezen. Let op: Deze uitzondering is slechts van kracht in die gevallen waarin een dubbele boeking onvermijdelijk is. Met name bij het maken van afspraken voor presentaties is het de verantwoordelijkheid van de kandidaat, bijvoorbeeld door raadpleging van de schooljaaragenda, een dergelijke dubbele boeking te voorkomen.
- Indien een kandidaat een (mondelinge dan wel schriftelijke) overhoring, overgangstoets of schoolexametoets mist als gevolg van deelname aan een prestigieuze externe studie gerelateerde activiteit (zoals bijvoorbeeld: deelname aan (inter)nationale olympiade, aannamesgesprek buitenlandse universiteit) ofwel deelname aan een sportwedstrijd op topsport niveau mag de kandidaat de gemiste toets(en) inhalen op de aangewezen herkansingsdag zonder hierdoor zijn voor die periode geldende herkansingsrecht te verliezen.
- In VWO4 wordt een schriftelijke rekenvaardigheidstoets afgenomen. Deze toets mag altijd herkanst worden en valt derhalve buiten de herkansingsregeling
-

4.2. Het tijdstip van een mondelinge toets

De kandidaat krijgt ten minste zeven schooldagen op voorhand de mogelijkheid om zich bij de vakdocent in te schrijven voor mondelinge toetsen. De kandidaat is verplicht de toets af te leggen op het vastgelegde tijdstip.

Indien de kandidaat om zwaarwegende redenen meent dat de mogelijke tijdstippen van het mondeling niet schikken, meldt hij zich uiterlijk vijf schooldagen op voorhand schriftelijk bij de examensecretaris van de afdeling. De examensecretaris zal met de betreffende vakdocent naar een oplossing zoeken.

4.3. Onverwachte toetsen / continumeting

De procedure genoemd bij art. 4 is niet van toepassing op onverwachte T-toetsen al dan niet behorende bij de continumeting.

Continumeting

Bij vakken met een systeem van continumeting wordt de als huis-leerwerk opgegeven lesstof (onverwacht) mondeling dan wel schriftelijk overhoord. Dit kan in elke periode op elk tijdstip plaatsvinden met uitzondering van de zogenaamde witte week: de vijf lesdagen voorafgaand aan de eerste dag van de toetsweek.

Het gemiddelde van de tussentoetsen wordt als niet herkansbare T- toets op het rapport vermeld. Vakken die de continumeting niet omzetten in een T-toets rapportscore vermelden de voor hun vak geldende werkwijze steeds in hun PTA. Bij afwezigheid tijdens

tussentoetsen die onderdeel uitmaken van de continumeting wordt het cijfer 1.0 genoteerd, tenzij het betreffende PTA hier een andere consequentie voor vermeldt.

Vakgerelateerde afspraken:

Voor de vakken Frans en Duits geldt de afspraak dat het gemiddelde van alle in de loop van het schooljaar gemaakte tussentoetsen als voortschrijdend gemiddelde op het rapport vermeld wordt. Dit voortschrijdend gemiddelde wordt als een niet herkansbare T-toets meegerekend. Op het einde van het jaar telt 80% van de deeltijfers behaald tijdens de continumeting van het vak Duits en Frans voor de bepaling van de T-toets score. Deze 80-20% regeling is met name bedoeld om een score 1.0 te ondervangen.

Een score 1.0 die werd toegekend ten gevolge van fraude of een onregelmatigheid tijdens een tussentoets komt niet in aanmerking voor de 80-20% regeling.

4.4 Inhalen

Als de 'kleine' examencommissie de geldigheid van de afwezigheid erkent, geldt de procedure vermeldt bij artikel 4.1.

Een inhaalwerk telt te allen tijde als herkansing. Met het inhalen van een dergelijke toets, verliest de kandidaat derhalve het herkansingsrecht van de betreffende periode. Een inhaalwerk kan sowieso nooit worden herkanst. Een kandidaat kan altijd tegen een beslissing van de "kleine" examencommissie in beroep gaan (zie artikel 14). Indien de kandidaat meer dan één toets mist en correct afgemeld is, mag hij alle toetsen inhalen op de herkansingsdag.

4.5 Afmelden bij een herkansing:

Afmelding geschiedt conform het gestelde in artikel 4.1.

Indien een kandidaat niet aan een herkansing kan deelnemen vervalt het recht op herkansing.

4.6 Consequenties van niet afgemeld en onterecht afwezig zijn:

Wanneer een kandidaat onterecht afwezig was bij een toets kan de locatiedirecteur één of meer van de volgende maatregelen nemen:

- De kandidaat wordt van verdere deelname aan het SEuitgesloten.

De kandidaat die met deze maatregel dreigt te worden geconfronteerd, kan zich melden bij zijn teamleider om zijn versie van het gebeurde te geven en zich (bij minderjarigheid) te laten bijstaan door ouders/verzorgers.

4.7 Afmelding bij het centraal schriftelijk examen

Indien een kandidaat door ziekte of andere zwaarwegende omstandigheden niet in staat is aan een onderdeel van het centraal schriftelijk eindexamen deel te nemen, dient de kandidaat zich correct af te melden conform de procedure beschreven bij art. 4.

Afmelding voor een toets van het centraal schriftelijk examen betekent automatisch dat de kandidaat niet kan slagen voor het eerste tijdvak. De kandidaat zal - met een maximum van vier examens - naar het tweede tijdvak worden verwezen.

5 Procedures tijdens de toetsmomenten

Alle toetsen zijn verplicht voor alle kandidaten. Bij misverstanden of misstanden kunnen de gevolgen groot zijn. De school zal om die reden procedures tijdens de toetsmomenten strikt naleven.

5.1 Te laat komen tijdens een schriftelijke T-toets, S-toets of CE-toets

Als een kandidaat te laat komt tijdens een T-toets, S-toets of CE-toets, mag de tijd niet worden ingehaald. Een kandidaat die meer dan 30 minuten te laat komt bij een T-toets, mag niet meer worden toegelaten en krijgt automatisch het cijfer '1'. De kandidaat behoudt het herkansingsrecht. Dat kan hij inzetten voor het alsnog doen van deze toets of voor het herkansen van een toets bij een ander vak. In dat laatste geval blijft de '1' voor de betreffende toets staan.

Een kandidaat die meer dan 30 minuten te laat komt bij een S-toets mag niet meer worden toegelaten

De kandidaat behoudt het herkansingsrecht. Dat kan hij inzetten voor het alsnog doen van deze toets.

Een kandidaat die meer dan 30 minuten te laat komt bij een CE-toets, mag niet meer worden toegelaten. Dit besluit wordt tegelijkertijd in afschrift gezonden aan de inspectie en, indien de kandidaat minderjarig is, aan de wettelijke vertegenwoordigers van de kandidaat.

De kandidaat behoudt het herkansingsrecht. Dat kan hij inzetten voor het alsnog doen van deze toets-

5.2. Te laat komen tijdens een mondelinge T-toets of S-toets

Indien de kandidaat te laat komt bij een mondelinge toets, mag de kandidaat alsnog de resterende tijd geëxamineerd worden, mits de kandidaat niet later verschijnt dan halverwege het mondeling. De docent zal naar aanleiding van de geleverde prestatie een passend cijfer geven.

Indien de kandidaat later dan op de helft van de gestelde tijd verschijnt bij een T-toets, krijgt de kandidaat het cijfer '1' toegekend.

Indien de kandidaat later dan op de helft van de gestelde tijd verschijnt bij een S-toets, wordt hij uitgesloten aan deelname van het CE. Dit besluit wordt tegelijkertijd in afschrift gezonden aan de inspectie en, indien de kandidaat minderjarig is, aan de wettelijke vertegenwoordigers van de kandidaat.

5.3 Te laat komen tijdens een luistertoets S-toets

Indien de kandidaat te laat komt bij een S-luistertoets, mag hij niet meer worden toegelaten en wordt hij uitgesloten van het CE. Dit besluit wordt tegelijkertijd in afschrift gezonden aan de inspectie en, indien de kandidaat minderjarig is, aan de wettelijke vertegenwoordigers van de kandidaat.

De kandidaat behoudt het herkansingsrecht. Dat kan hij inzetten voor het alsnog doen van deze toets.

5.4 Presentaties/mondelinge voordrachten

Voor presentaties/mondelinge voordrachten voor de vakken Nederlands en Engels geldt dat de score voor dit onderdeel mede bepaald wordt door de rol die de kandidaat vervult als onderdeel van het luisterend publiek, als vragensteller en medebeoordelaar van de presentaties/mondelinge voordrachten van klasgenoten. Dit kan de score van de eigen presentatie/mondelinge voordracht zowel in negatieve als ook in positieve zin beïnvloeden.

5.5 Welke regels gelden er bij een schriftelijke T-, S- of CE-toets

Er mogen geen jassen en petten, geen GSM's, geen horloges met zendontvangstmogelijkheden en/of geheugenfuncties, geen pennenmapjes, geen geluidsdragers, geen tassen, boeken, aantekeningen of papier in het examenlokaal worden meegenomen. Het is tevens verboden correctiemiddelen te gebruiken (Tipp-Ex, etc.) Wanneer wordt geconstateerd dat een kandidaat tijdens een toets toch een van deze zaken (bijvoorbeeld de GSM) bij zich heeft, wordt dit als fraude (zie artikel 6) beschouwd.

In het geval dat fraude wordt geconstateerd, wordt de kandidaat in de gelegenheid gesteld het examen af te maken, in afwachting van het besluit van de locatiedirecteur. Het besluit van de locatiedirecteur of diens aangewezen vervanger wordt altijd schriftelijk medegedeeld aan de betrokkene en diens wettelijk vertegenwoordigers (bij minderjarigheid), met een afschrift aan de Inspectie.

Toetsen moeten worden geschreven met zwarte of blauwe inkt. Potloden mogen alleen worden gebruikt voor grafieken en tekeningen. Alle toetsen moeten worden gemaakt op door de school aangeleverd papier.

De kandidaat stelt aan het einde van de toets het werk ter hand aan de surveillant. De kandidaat is verantwoordelijk voor het correct inleveren van het werk en noteert op ieder blad het bladnummer en het aantal ingeleverde bladen. (vb 1 van 5; 2 van 5...) De surveillant controleert dit en verwerkt verder het gemaakte werk.

Het is de kandidaat toegestaan bij specifieke en vooraf aangewezen toetsen de grafische rekenmachine te gebruiken. Het is echter niet toegestaan de grafische rekenmachine te gebruiken bij niet aangewezen toetsen of bij toetsen waar slechts de 'normale' rekenmachine is toegestaan.

5.6 De regels van discipline en respect

De kandidaat volgt vanzelfsprekend de regels van respect en volgzaamheid en volgt correct de instructies van de surveillanten op.

Een kandidaat verlaat nooit zonder toestemming van een surveillant de zaal.

Geen enkele kandidaat pleegt op welke manier dan ook obstructie. Een kandidaat die naar het oordeel van de surveillant ongepast of ongedisciplineerd gedrag vertoont, wordt door de surveillant verwijderd en aan een lid van de "kleine" examencommissie overdragen.

6 Incorrect gedrag of fraude

In het geval een kandidaat expliciet verboden zaken tijdens de toets bij zich heeft, naar het oordeel van de surveillant spiekt of ander gedrag vertoont dat storend is of niet-correct, spreken we van 'incorrect gedrag' of 'fraude'. De surveillant zal na afloop van de toets de

constatering voorleggen aan de kleine examencommissie en de locatiedirecteur of diensaangewezen vervanger neemt vervolgens een besluit. Bij veronderstelde fraude mag de kandidaat de toets afmaken op een nieuw blaadje. Het besluit van de locatiedirecteur wordt altijd schriftelijk medegedeeld aan de betrokkene en diens wettelijke vertegenwoordigers (bij minderjarigheid), met een afschrift aan de Inspectie.

6.1 Gevolgen

Wanneer een kandidaat naar het oordeel van de surveillant storend, incorrect of frauduleus handelde, zal het bevoegd gezag binnen tien werkdagen of zoveel eerder als dat nodig is over het voorval oordelen en kan het bevoegd gezag een of meer van de volgende maatregelen nemen:

De kandidaat wordt van verdere deelname aan het SE of CE uitgesloten. Dit besluit wordt tegelijkertijd in afschrift gezonden aan de inspectie en, indien de kandidaat minderjarig is, aan de wettelijke vertegenwoordigers van de kandidaat.

6.2 Fraude bij praktische opdrachten

Indien fraude, plagiaat of nalatigheid wordt geconstateerd bij praktische opdrachten, wordt de kandidaat van het CE uitgesloten. Dit besluit wordt tegelijkertijd in afschrift gezonden aan de inspectie en, indien de kandidaat minderjarig is, aan de wettelijke vertegenwoordigers van de kandidaat.

6.3 Bijstand

De kandidaat die met de maatregel genoemd bij art. 6.2 dreigt te worden geconfronteerd, krijgt indien hij daarom vraagt de gelegenheid zijn versie van het gebeurde te geven en zich (bij minderjarigheid) te laten bijstaan door ouders/verzorgers.

7 Handelingsdelen, het profielwerkstuk en praktische opdrachten

Handelingsdelen, het profielwerkstuk en praktische opdrachten zijn een wezenlijk onderdeel van het schoolexamen. Het is om die reden noodzakelijk dat kandidaten de instructies ten aanzien van deze opdrachten correct opvolgen.

7.1 Praktische opdrachten en handelingsdelen

Een praktische opdracht of een handelingsdeel is gebonden aan een periode en staat vermeld in het PTA van het desbetreffende vak. Praktische opdrachten en handelingsdelen kunnen ingeleverd worden tot de in dit reglement als deadline geformuleerde inleverdatum. Inleveren kan dus ook eerder. Op de officiële PO/HD-inleverdagen kan de kandidaat hiervoor tussen 8:30 uur en 16:30 uur terecht in de daarvoor bestemde ruimte. Wil deze dat eerder inleveren dan kan dat bij een medewerker van het kandidatenbureau of bij de teamleider van zijn afdeling. De kandidaat krijgt een bewijs van inleveren met de datum van inleveren. Kandidaten die hun handelingsdelen niet op tijd inleveren moeten deze handelingsdelen alsnog op school komen maken op een door de vakdocent bepaald moment.

Deadlines:

Periode 1 donderdag 01-11-2018

Periode 2 donderdag 17-01-2019

Periode 3/4 dinsdag 12-03-2019

Periode 4/5 woensdag 20-05-2019

7.2 Het inleveren van handelingsdelen, het profielwerkstukken praktische opdrachten

Het inleveren van handelingsdelen, (profiel)werkstukken en praktische opdrachten is strikt gebonden aan een bepaalde inleverdatum. Zie hiervoor artikel 7.1. Het maken van de opdracht in een bepaalde gegeven tijd wordt gezien als een vaardigheid die onderdeel uitmaakt van de opdracht. Het niet respecteren van inleverdata kan ernstige gevolgen voor de beoordeling hebben.

Indien dat het profielwerkstuk betreft, heeft dit gevolgen voor het combinatiecijfer (artikel 9.3). De kandidaat moet zelf van alle schriftelijke handelingsdelen en praktische opdrachten een kopie bewaren.

7.2.a Het profielwerkstuk

Het cijfer voor het profielwerkstuk telt mee voor het combinatiecijfer (artikel 9.3). Van de eindexamenkandidaten moet het plan van aanpak **uiterlijk 05 oktober 2018** door de begeleidend docent als voldoende zijn beoordeeld.

Een examenkandidaat kan alleen een profielwerkstuk maken voor een vak dat onderdeel is van zijn vakkenpakket. Bovendien mag dit vak géén onderdeel uitmaken van het combinatievak. Alle eindexamenkandidaten krijgen een begeleider aangewezen.

Voor het maken van het profielwerkstuk volgen alle kandidaten en de docent(en)/begeleider(s) het tijdpad dat staat beschreven in het werkboek profielwerkstuk. Dit tijdpad (stappenplan) wordt gebruikt voor een voortgangscontrole. Indien een kandidaat wenst af te wijken van dit tijdpad kan dit uitsluitend na instemming van de begeleidende docent.

Leerlingen die deelnemen aan het econasium traject schrijven hun profielwerkstuk voor economie en/of M&O en volgen hierbij een tijdpad dat afwijkt van het tijdpad voor andere examenkandidaten. Het voldoen aan de deadline van het econasium profielwerkstuk is één van de voorwaarden om een econasium certificaat te kunnen ontvangen.

Het initiatief en de verantwoordelijkheid voor besprekingen van het profielwerkstuk ligt te allen tijde bij de kandidaat.

Indien een kandidaat van de algemeen geldende regels betreffende het profielwerkstuk wil afwijken, kan dat alleen met goedkeuring van de begeleidende docent en met medeweten van de examencommissie. De algemeen geldende regels betreffende het profielwerkstuk vindt u in het werkboek profielwerkstuk op de site van de school bij de rubriek Onderwijs.

7.2.b. Uiterste inleverdatum profielwerkstuk

De beoordeling van het profielwerkstuk wordt meegewogen in het combinatiecijfer (artikel 9.3). De uiterste inleverdatum van de definitieve versie van het profielwerkstuk is op vrijdag 15 maart 2019. De kandidaat moet van het profielwerkstuk zowel een digitale als een papieren

versie inleveren. De digitale versie wordt ingeleverd via Magister en wordt op plagiaat gecontroleerd.

In geval van ernstige en onvoorziene problemen dient de kandidaat zich schriftelijk en gemotiveerd te wenden tot de “kleine” examencommissie. Slechts met schriftelijke toestemming van de “kleine” examencommissie is inleveren alsnog mogelijk op vrijdag 22 maart 2019. Levert een kandidaat het werkstuk later in, dan krijgt de kandidaat het cijfer behorende bij reeds ingeleverde onderdelen van het werk.

Wanneer er geen profielwerkstuk wordt ingeleverd, kan er geen beoordeling worden gegeven. Dat betekent dat de SE-cijfers van de kandidaat incompleet zijn en dat de kandidaat geen toegang heeft tot het centraal schriftelijk examen.

Let op artikel 13.1: 'Voor alle duidelijkheid: als één van de onderdelen van het combinatiecijfer een drie of lager is, is de kandidaat niet geslaagd, zelfs als het gemiddelde (oftewel: het combinatiecijfer) een zes of hoger is.'

7.2.c. Fraude bij het profielwerkstuk

Indien fraude, plagiaat of nalatigheid wordt geconstateerd, wordt het cijfer '1' toegekend.

8 Examendossier: de verzameling van het completeschoolexamen

Het examendossier is de verzameling van alles wat met het schoolexamen te maken heeft. Aan de hand van het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) is op voorhand onder andere inzichtelijk wat tot het examendossier behoort.

De examendossiers (ED) is het geheel van de onderdelen van het schoolexamen in een door het bevoegd gezag gekozen vorm. Van elke kandidaat worden de examendossiers per sectie bewaard, dit bestaat zowel uit het werk (toetsen, praktische opdrachten en handelingsdelen) dat in het kader van het SE is gemaakt als uit de daarvoor gegeven beoordelingen en cijfers. De sectievoorzitter draagt verantwoording voor de correcte administratie.

Dit geldt niet voor de handelingsdelen die door de kandidaat zelf worden beheerd en niet voor de vakken muziek en tekenen, waarbij de praktische opdrachten en handelingsdelen door de betreffende vakdocenten worden beheerd en niet voor het toekomstdossier dat door de decanen wordt beheerd.

Het examendossier wordt door de school, nadat de kandidaat de school heeft verlaten, maximaal 12 maanden bewaard. Voor de kandidaat is het dossier opvraagbaar vanaf zes maanden na het verlaten van de school. (vanaf 31 januari 2019)

8.1 Het Programma van Toetsing en Afsluiting

De eisen en afspraken alsmede de wijze van beoordelen zijn concreet en per vak vastgelegd in afzonderlijke toetsprogramma's (zie hierna). Deze aan hoe de studielast van de verschillende vakken is verdeeld, in welke periode de toetsen, praktische opdrachten, presentaties of handelingsdelen plaatsvinden en op welke wijze de beoordeling van de verschillende onderdelen resulteert in het eindcijfer voor het SE conform artikel 31 van het Eindexamenbesluit VO.

Indien er van het PTA wordt afgeweken dient er instemming te zijn van de kleine examencommissie en van de MR en dienen ouders/verzorgers, leerlingen en de onderwijsinspectie te worden geïnformeerd.

9 De cijferlijst

Elk jaar krijgt de kandidaat na de periodes herfst, Kerstmis, Pasen en einde schooljaar een cijferlijst. De kandidaat is verplicht de cijfers op deze lijst goed te controleren. Indien de kandidaat een bepaalde cijfergeving betwist, moet hij dit binnen 7 schooldagen schriftelijk kenbaar maken bij de examensecretaris. Voor de laatste SE-cijferlijst van de de examenkandidaat kan een kortere termijn gelden.

Indien de kandidaat deze mogelijkheid van bezwaar achterwege laat, gaat hij stilzwijgend akkoord met de hem verstrekte lijst en is het later verzoeken tot wijziging van een cijfer onmogelijk.

9.1 Cijfers voor de overgang en cijfers voor het schoolexamen

Op elke cijferlijst staat duidelijk genoteerd welke cijfers uitsluitend van toepassing zijn op de overgang en welke cijfers ook van toepassing zijn op het schoolexamen. Overgangscijfers tellen alleen voor bevordering en zijn het daaropvolgende schooljaar van de lijst afgevoerd. Schoolexamencijfers tellen mee voor de slaag-/zakregeling (zie artikel 13) en blijven dus op de cijferlijst gehandhaafd.

Alle cijfers worden afgerond op één decimaal. Hierbij geldt de afronding: alle cijfers eindigend op 0,44 worden afgerond naar beneden. Alle cijfers eindigend op 0,45 worden afgerond naar boven.

Bij afgesloten schoolexamens is deze afronding anders: deze cijfers worden afgerond op hele cijfers. Alle cijfers eindigend op 0,49 of lager worden afgerond naar beneden. Alle cijfers eindigend op 0,50 of hoger worden afgerond naar boven.

9.2 Van schoolexamen (SE) naar centraal schriftelijk examen (CE)

Na toetsing in het vierde en vijfde en op het vwo zesde jaar, sluit de kandidaat het schoolexamen af.

De vakken die uitsluitend een SE kennen, krijgen een geheel cijfer van 1 t/m 10. Is dit cijfer niet een geheel getal dan wordt het afgerond naar een geheel getal; bij cijfers achter de komma tot 49 vindt de afronding naar beneden en bij cijfers achter de komma van 50 en hoger vindt de afronding naar boven plaats. Bij de vakken CKV en LO wordt de aanduiding 'onvoldoende', 'voldoende' of 'goed' toegekend.

Voor het examencohort dat start in havo 4 en vwo 4 in augustus 2017 geldt dat het vak CKV met een SE-cijfer wordt beoordeeld dat onderdeel uitmaakt van het combinatiecijfer.

Van de vakken die naast een SE ook een CE kennen, wordt het SE-eindcijfer afgerond op 1 decimaal.

Om het schoolexamen correct af te sluiten, wordt de kandidaat, uiterlijk 18 april 2018 schriftelijk meegedeeld wat de resultaten zijn van het SE.

De kandidaat kan uiterlijk 19 april 2018 per email bij de examensecretaris bezwaar indienen. Indien hij dit niet doet, gaat de kandidaat stilzwijgend akkoord met de hem verstrekte lijst.

Vanaf dit moment zijn de SE-cijfers definitief (door de school gemeld bij de inspectie) en zijn ze de basis en de start voor het CE. Indien het SE niet voltooid is, is de kandidaat uitgesloten van deelname aan het CE.

9.3 Het combinatievak

In de vernieuwde tweede fase onderscheiden we het verplichte 'combinatievak'. Het combinatievak is voor de huidige kandidaten van VWO 6 een vak dat een verzameling is van Levensbeschouwing, Ethiek en Filosofie (L.E.F.), maatschappijleer, CKV en het profielwerkstuk. Voor de huidige kandidaten in HAVO 5 is het combinatievak een verzameling van L.E.F, maatschappijleer en het profielwerkstuk.

Alle individuele vakken tellen in het jaar dat ze worden gegeven gewoon mee voor de overgang. Pas in het laatste jaar komt de ongewogen middeling van de afgeronde cijfers van de bovengenoemde vakken onder de noemer 'combinatievak' op de cijferlijst.

9.4 Het combinatievak in de slaag-/zakregeling

De slaag-/zakregeling is de regeling die bepaalt wanneer een eindexamenkandidaat al dan niet slaagt. Deze regeling is uitgewerkt in artikel 13.

De ondergrens voor de afzonderlijke vakken is het eindcijfer 4. Indien een afzonderlijk vak met een lager cijfer is afgerond, is slagen onmogelijk. De eindcijfers, dus de afgeronde cijfers, worden ongewogen gemiddeld.

Het combinatiecijfer zelf wordt ook afgerond. Het telt mee als één cijfer in de slaag-/zakregeling en kan dus ook eventuele onvoldoendes compenseren.

10 Herkansing van T-toetsen of S-toetsen

Er vindt drie maal per jaar een herkansing plaats: na Kerstmis, na Pasen en na de laatste toetsperiode.

Voor de herkansing komen alle schriftelijke toetsen in aanmerking. Op de herkansingsdag in januari 2018 mag één herkansing worden gemaakt van een toets die is afgenomen in periode 1 of 2. Na Pasen mag één herkansing worden gemaakt van een toets die is afgenomen in de periode tussen 8 januari 2018 en toetsweek Pasen.

Na de toetsweek zomer mag één herkansing worden gemaakt van een toets die is afgenomen in de laatste periode van het schooljaar/ in de periode tussen maandag 7 mei 2018 en de toetsweek zomer.

Praktische opdrachten en mondelinge toetsen/presentaties zijn niet herkansbaar tenzij het PTA van dat vak anders vermeldt. Zij kunnen wel ingehaald worden: zie artikel 4.3.

Vakken met een praktische component (kunstvakken, BINAS-vakken, NLT) mogen zelf bepalen of een PO of praktische toets mag worden herkanst. Wanneer een sectie voor deze herkansingsmogelijkheid kiest, dient zij dit duidelijk te vermelden in het PTA.

Kandidaten die door ziekte of afwezigheid één of meer (T- of S-) toetsen tijdens een toetsperiode niet hebben gemaakt en zich correct hebben afgemeld, halen deze toets(en) in tijdens het herkansingsmoment.

Een inhaalwerk telt als herkansing en kan dus niet worden herkanst.

Na vaststelling van het herkansingscijfer, telt altijd alleen het hoogste punt. Alleen dat punt komt op de cijferlijst.

Hardheidsclausule

Indien een kandidaat zijn herkansingsrecht moet inzetten om een gemiste toets in te halen dan kan deze leerling een beroep doen op de hardheidsclausule. Hiervoor dient de leerling of zijn/haar ouders nog in de periode waarin het verzuim speelt hiervan een melding te doen bij de kleine examencommissie. De hardheidsclausule bepaalt dat de rapportvergadering aan het einde van het schooljaar *kan* beslissen tot het alsnog toekennen van een herkansing

- indien het moeten inzetten van het herkansingsrecht om een toets in te halen een bevordering verhindert;
- indien het moeten inzetten van het herkansingsrecht om een toets in te halen leidt tot een schoolexamengemiddelde voor een bepaald vak dat beduidend lager uitvalt dan op basis van de andere scores voor dat vak kon worden verwacht. Een beduidend lager schoolexamengemiddelde is een gemiddelde dat een half scorepunt of méér dan een 0.5 scorepunt lager uitvalt a.g.v. het missen van de herkansing.

11 Bevorderingsnormen

De bevorderingsnorm in de bovenbouw HAVO/VWO van het Sint-Maartenscollege is een afgeleide van de door het ministerie vastgestelde slaag-/zakregeling. Dat betekent dat een kandidaat van de vierde naar de vijfde klas en van de vijfde naar de zesde klas (VWO) wordt bevorderd als de cijferlijst voldoet aan de volgende eisen:

1. Er is geen afgerond eindcijfer 3 of lager behaald voor enigvak.
2. alle afgeronde eindcijfers zijn 6 of hoger, of
  - a) Er is 1x een afgerond eindcijfer 5 behaald en voor de overige vakken afgeronde eindcijfers van 6 of hoger, of
  - b) Er is 1x 4 of 2x 5 of 1x 5 én 1x 4 behaald als afgerond eindcijfer en voor de overige vakken afgeronde eindcijfers van 6 of hoger. Het totale gemiddelde van alle afgeronde eindcijfers moet minimaal een 6.0 zijn.
3. VWO: Er mag ten hoogste één vijf voor het afgerond eindcijfer van de kernvakken Nederlands, Engels, en wiskunde gescoord worden.
HAVO: Er mag ten hoogste één vijf voor het afgerond eindcijfer van de kernvakken Nederlands, Engels, wiskunde gescoord worden.
4. LO is beoordeeld als 'voldoende' of 'goed'.
5. De handelingsdelen zijn beoordeeld als 'voldoende' of 'goed'.

Als een kandidaat niet voldoet aan deze normen doubleert hij, tenzij de docentenvergadering anders besluit.

Als een kandidaat doubleert, vervallen alle practica en handelingsdelen en de score voor de 3F rekentoets van het vorige schooljaar. In overleg met de vaksectie kan van deze regel worden

afgeweken v.w.b. practica en handelingsdelen. Deze regels gelden uiteraard alléén indien de inhoud van de vakken en de handelingsdelen hetzelfde is gebleven.

De cijfers van alle CE-vakken worden afgerond op één decimaal. Hierbij geldt de afronding: alle cijfers eindigend op 0,44 worden afgerond naar beneden. Alle cijfers eindigend op 0,45 worden afgerond naar boven.

Bij afgesloten schoolexamens is deze afronding anders: deze cijfers worden afgerond op hele cijfers. Alle cijfers eindigend op 0,49 of lager worden afgerond naar beneden. Alle cijfers eindigend op 0,50 of hoger worden afgerond naar boven.

12. Centraal Examen

Het centraal examen is de gezamenlijke en landelijk bepaalde afsluiting in het laatste jaar van de opleiding. Niet elk vak heeft een CE. Sommige vakken kennen alleen een SE. Zie hiervoor de lijst verderop in dit reglement.

12.1 Toegang tot het centraal schriftelijk examen

Aan het CE kan de kandidaat deelnemen als alle vakken en programmaonderdelen van het SE met een cijfer of beoordeling ('goed' of 'voldoende') zijn afgerond en de voorzitter van de examencommissie de resultaten van het SE heeft vastgelegd.

Bezwaar aantekenen tegen een score op de schoolexamencijferlijst dient te gebeuren ruim voor de deadline die in de examenbrief wordt aangekondigd. In geval van een externe bezwarenprocedure kan het schoolexamencijfer voor het betreffende vak wellicht niet meer op tijd definitief worden vastgesteld. Een kandidaat mag niet deelnemen aan het Centraal Examen van het betreffende vak tot het moment waarop het SE cijfer wel officieel werd vastgesteld. Het is de examenkandidaat niet toegestaan om zelf papier mee te nemen de examenzaal in. Het examen wordt gemaakt op door de school uitgereikt en gewaarmerkt papier. Er zijn examens waarbij de examenkandidaten zelf bronnenboeken mogen meenemen (zoals woordenboeken, biodata etc.). Dit type hulpmiddel dient onbeschreven te zijn.

12.2 Afwijkende wijze van examineren bij het centraal schriftelijk examen

Kandidaaten die gedurende de jaren in de bovenbouw recht hadden op verlenging of die andere rechten hadden op afwijkende wijze van examineren, krijgen doorgaans tijdens het centraal schriftelijk examen dezelfde rechten. Het is echter het contact met de Inspectie van Onderwijs dat hierin doorslaggevend is.

Indien zich acute problemen zouden voordoen (armbreuken, etc.) is het van belang de secretaris van de examencommissie zo snel mogelijk te contacteren. Die zal inoverleg met de inspectie treden en conform de regelgeving handelen.

12.3 Afwezigheid tijdens het centraal schriftelijk examen

Indien een kandidaat door ziekte of andere zwaarwegende omstandigheden niet in staat is aan een onderdeel van het centraal schriftelijk eindexamen deel te nemen, dient de kandidaat zich correct af te melden conform de procedure beschreven in art. 4.

Afmelding voor een toets van het centraal schriftelijk examen betekent automatisch dat de kandidaat niet kan slagen voor het eerste tijdvak. De kandidaat zal - met een maximum van vier examens - naar het tweede tijdvak worden verwezen. Is hij ook dan niet in staat alle toetsen van het CE te voltooien of moet de kandidaat meer dan vier examens inhalen, dan krijgt hij de gelegenheid om dat te doen in het derde tijdvak voor een staatsexamencommissie. In het tweede en derde tijdvak worden bepaalde examens (van de zogenaamde aangewezen vakken) niet op school maar elders gemaakt.

12.4 De vaststelling van de uitslag na afloop van het centraal examen

De eindbeoordeling van het examen wordt uitgedrukt in hele cijfers op een schaal van 1 tot en met 10 of met een aanduiding als 'goed of voldoende'.

Als een vak zowel SE als CE kent, is het eindcijfer het gemiddelde van het SE en CE. Is dit niet een geheel getal dan wordt het afgerond naar een geheel getal; bij cijfers achter de komma tot 49 vindt de afronding naar beneden en bij cijfers achter de komma van 50 en hoger vindt de afronding naar boven plaats.

Als een vak geen CE kent, is het afgerond cijfer voor het SE het eindcijfer.

13. Zakken of slagen

De slaag-/zakregeling behelst de landelijk vastgestelde regeling die aangeeft wanneer een kandidaat slaagt voor zijn centraal schriftelijk examen.

Gymnasium examenkandidaten met een profiel dat ook voldoet aan de Atheneum inrichtingseisen kunnen uiterlijk bij toezending van de schoolexamenresultaten aan DUO – in de week voor de meivakantie - alsnog beslissen het CSE in te gaan als Atheneum examenkandidaat

13.1 De exacte regels voor het examenjaar 2018 /2019

Een examenkandidaat is geslaagd als de definitieve cijferlijst voldoet aan de hieronder genoemde eisen en regels:

1. er is geen eindcijfer 3 of lager behaald voor enigvak.
2. Compensatieregel: alle eindcijfers zijn 6 of hoger, of
  - er is 1x een eindcijfer 5 behaald en voor de overige vakken eindcijfers van 6 of hoger, of
  - er is 1x4 of 2x5 of 1x5 en 1x4 behaald als eindcijfer en voor de overige vakken eindcijfers van 6 of hoger en het totale gemiddelde is tenminste 6.0.
3. CE-regel: Het gemiddelde cijfer van alle centraal schriftelijke examens moet minimaal een 5,50 (onafgerond) zijn.
4. VWO: Kernvakken-regel: Er mag ten hoogste één vijf voor het eindcijfer van de kernvakken Nederlands, Engels, wiskunde gescoord worden.

HAVO: Kernvakken-regel: Er mag ten hoogste één vijf voor het eindcijfer van de kernvakken Nederlands, Engels, wiskunde gescoord worden. Voor kandidaten zonder wiskunde geldt dat ten hoogste één vijf voor Nederlands en Engels behaald mag worden.

5. LO is beoordeeld als 'voldoende' of 'goed'

Voor alle duidelijkheid: als één van de onderdelen van het combinatiecijfer een drie of lager is, is de kandidaat niet geslaagd, zelfs niet als het gemiddelde (oftewel: het combinatiecijfer) een zes of hoger is.

In alle andere gevallen is de kandidaat gezakt.

13.2 Rekenvaardigheid / de landelijke rekentoets 2018-2019:

Met ingang van het schooljaar 2013-2014 werd de Rekentoets voor alle vo-leerlingen een verplicht onderdeel van het eindexamen. Deze Rekentoets is bestemd voor alle eindexamenleerlingen, dus ook voor de leerlingen die geen wiskunde in hun pakket hebben. Een leerling heeft vier kansen en moet de rekentoets ten minste één keer hebben afgelegd wil hij of zij een vo-diploma kunnen behalen. Daarmee is de rekentoets zelf al een onderdeel van de slaag/zak-regeling want een leerling die de rekentoets niet heeft afgelegd kan geen vo-diploma behalen.

De Rekentoets is een zelfstandig onderdeel van de examens. De examens bestaan uit schoolexamens, centrale examens en de Rekentoets. De herkansingen voor de Rekentoets staan los van de herkansingsmomenten bij het schoolexamen of centraal examen.

De Rekentoets is geen CE-vak. Het cijfer van de Rekentoets telt daarom ook niet mee bij de CE-regel (gemiddeld $\geq 5,5$ voor alle CE-vakken) en om diezelfde reden telt de Rekentoets ook niet mee bij de compensatieregel. Met een hoog cijfer voor de Rekentoets kunnen dus geen andere vakken gecompenseerd worden en een 4 voor de Rekentoets kan ook niet met hoge cijfers van andere vakken gecompenseerd worden.

De Rekentoets wordt de eerste keer afgenomen in de klassen havo 4 en vwo 5. Alle leerlingen maken de toets dus 1 maal in het voor-examenjaar en mogen daarna de rekentoets nog 3 maal herkansen.

Het College voor Toetsen en Examens (CvTE) heeft de afnameperiodes voor de rekentoets VO in het schooljaar 2018-2019 bepaald:

De afname periodes zijn:

7 januari – 20 januari 2019, 4 maart – 17 maart 2019, 27 mei – 9 juni 2019

5 VWO doet voor de 1e keer mee in de periode 7 januari – 20 januari 2019

4 HAVO doet voor de 1e keer mee in de periode 27 mei – 9 juni 2019

Wat gebeurt er met het cijfer voor de Rekentoets als een leerling in het voorlaatste schooljaar doubleert of in het examenjaar zakt?

Voor doubleurs in havo 4 en vwo 5 en voor gezakte examenkandidaten in havo 5 en vwo 6 vervalt de score van de rekentoets.

Wat gebeurt er met het cijfer voor de Rekentoets als een havo 5 – leerling (geslaagd in schooljaar 2017/2018) instroomt in atheneum 5 in schooljaar 2018/2019?

Instromers in atheneum 5 kunnen aanspraak blijven maken op de eerder in het havo behaalde score

voor de rekentoets. Instromers in atheneum 5 kunnen er voor kiezen de rekentoets opnieuw af te leggen om zo hun score te verbeteren. Ze krijgen dan 4 kansen om de Rekentoets te maken.

13.3 De uitslag van het examen

De examenuitslag wordt vastgesteld op woensdag 12 juni 2019. De nog niet geslaagden ontvangen hun cijferlijst en het herexamenformulier tussen 18:00 uur en 19:00 uur. De geslaagden ontvangen hun cijferlijst en het herexamenformulier tussen 19.30 uur en 20.00 uur.

Iedere kandidaat kan na vaststelling van de examenuitslag herexamen doen in één vak waarin hij examen heeft afgelegd. Na het herexamen geldt voor de definitieve uitslag het hoogste cijfer. Het herexamenformulier moet 14 juni 2018 vóór 09.30 uur ondertekend zijn ingeleverd bij de administratie.

De uitslag van het tweede tijdvak is op vrijdag 29 juni 2018.

13.4 Herexamen van een vak waarin centraal examen is afgelegd

Een kandidaat die is gezakt of is geslaagd heeft altijd het recht op één herexamen. De kandidaat die slaagt doet dat voor cijferverbetering. De kandidaat die zakt doet een poging alsnog te kunnen slagen of voor cijferverbetering.

Hier geldt net als bij herkansing van schoolexamens dat het hoogste cijfer telt. De examens van het tweede tijdvak worden afgenomen vanaf 17 juni 2019

13.5 Zakken voor het examen

De gezakte kandidaat kan besluiten de school zonder diploma te verlaten en verder te gaan aan een andere opleiding.

De kandidaat kan ook op het Sint-Maartenscollege blijven. Zelfs als eerder werd gedoubleerd. In principe doet een kandidaat die zakt en op het SMC blijft alle toetsen uit het examenjaar opnieuw. Dat wil dus zeggen dat alle beoordelingen van dat jaar vervallen.

Indien een kandidaat een vak met alléén een schoolexamen met een voldoende cijfer heeft afgesloten, hoeft de kandidaat dit vak niet over te doen en krijgt hij recht op een vrijstelling. Indien de kandidaat van deze vrijstelling gebruik maakt, wordt op zijn eindlijst alvast het reeds behaalde cijfer genoteerd.

Uitzondering op deze regel: Indien een kandidaat het combinatiecijfer met een voldoende afsluit, kan deze ervoor kiezen een vrijstelling te nemen voor een met een onvoldoende afgesloten schoolexamenvak dat onderdeel uitmaakt van het combinatievak, of voor het profielwerkstuk, ook als dit met een score 4.0 of 5.0 werd beoordeeld. Alle practica en handelingsdelen van het vorige schooljaar vervallen. In overleg met de vaksectie kan van deze regel worden afgeweken.

Deze regels gelden uiteraard alléén indien de inhoud van de vakken en de handelingsdelen hetzelfde is gebleven.

13.6 Cum laude slagen

Een VWO-kandidaat is cum laude geslaagd als het gemiddelde van de eindcijfers een 8.0 of hoger is. Alleen het hoogste cijfer uit het vrije deel telt mee voor deze berekening. Bovendien mag geen van de cijfers die bij de uitslagbepaling betrokken zijn, lager zijn dan een 7.

Een HAVO-kandidaat is cum laude geslaagd als het gemiddelde van de eindcijfers een 8.0 of hoger is. Alleen het hoogste cijfer uit het vrije deel telt mee voor deze berekening. Bovendien mag geen van de cijfers die bij de uitslagbepaling betrokken zijn, lager zijn dan een 6. Wanneer de kandidaat cum laude geslaagd is, komt dat op het diploma te staan.

14 Beroepsbepalingen

Ondanks dat een kandidaat zich voor de meeste 'schoolklachten' rechtstreeks kan melden bij zijn mentor of teamleider, is het denkbaar dat de kandidaat zich binnen het examenreglement benadeeld voelt.

14.1. Beroep of klacht binnen het schoolexamenreglement

Een kandidaat of diens wettelijke vertegenwoordiger kan een klacht indienen tegen een vermeende onbillijkheid in de uitvoering van het PTA en het examenreglement. Een kandidaat dient deze klacht eerst besproken te hebben met de betrokken vakdocent. De klacht moet binnen **zeven** werkdagen na de hem aangezegde beslissing worden ingesteld, of binnen vijf werkdagen na de datum van de toetsafname. De kandidaat richt zich dan schriftelijk tot de kleine examencommissie en ontvangt binnen 10 schooldagen schriftelijk bericht van de beslissing van de “kleine” examencommissie. De “kleine” examencommissie zal altijd de kandidaat en de docent horen.

14.2. Beroep tegen een beslissing van het bevoegd gezag

Tegen een schriftelijke beslissing van het bevoegd gezag waarbij door het bevoegd gezag maatregelen zijn opgelegd conform art. 5 lid 2 van het Eindexamenbesluit (zie bijlage 6) kan de kandidaat schriftelijk in beroep gaan.

Beroepen dienen te worden gericht aan:

Commissie van Beroep voor de examens

t.a.v. de secretaris

Noormannensingel 50

6224 BW Maastricht.

Een minderjarige kandidaat laat dit door zijn ouders doen.

Het beroep moet binnen vijf werkdagen nadat de beslissing van het bevoegd gezag schriftelijk ter kennis van de kandidaat is gebracht, schriftelijk bij de commissie van beroep ingesteld worden.

De commissie van beroep stelt een onderzoek in en beslist binnen twee weken op het beroep tenzij zij de termijn, met redenen omkleed, heeft verlengd met ten hoogste twee weken. De

commissie van beroep deelt haar beslissing schriftelijk mee aan de (ouders/verzorgers van de) kandidaat, de "kleine" examencommissie en de inspecteur van het voortgezet onderwijs.

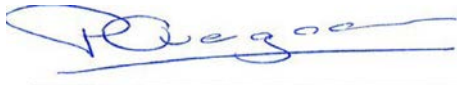
15 Slotbepalingen

Het schoolexamenreglement en het PTA worden elk leerjaar beschikbaar gesteld via de website van de school. Voor ouders of kandidaten die dat wensen zijn papieren exemplaren beschikbaar.

De kandidaat en zijn ouders of verzorgers worden geacht bekend te zijn met het examenreglement en het PTA.

In gevallen waarin dit examenreglement en programma van toetsing en afsluiting niet voorziet, besluit de "kleine" examencommissie. Wanneer de voortgang van het examen dit vraagt, kan het bevoegd gezag namens de "kleine" examencommissie een beslissing nemen.

Maastricht, 01 augustus 2018

Drs. P. Overgaauw
Locatiedirecteur Sint Maartenscollege

Overzicht bijlagen:

Bijlage 1: Vakken met SE en vakken met SE en CE

Bijlage 2: Studielast en lessentabel per afdeling, laag en vak

Bijlage 3: Rooster centraal schriftelijk examen 2019

Bijlage 4: Toegestane hulpmiddelen examen 2019 (inclusief verwijzing naar toegestane hulpmiddelen voor kandidaten met een beperking)

Bijlage 5: artikel 5, van het Eindexamenbesluit VO

Bijlage 6: Toelichting op de gebruikte begrippen en afkortingen

Bijlage 7: De algemene kaderstelling voor het PTA conform art. 31 lid 2 van het Eindexamenbesluit VO.

Bijlage 1: Vakken met SE en vakken met SE en CE

se = uitsluitend schoolexamen

ce = schoolexamen en centraal examen

- = uitsluitend overgangstoetsen

* = een schooleigen vak

	vakcode	HAVO	VWO
Aardrijkskunde	ak	ce	ce
Biologie	bi	ce	ce
Burgerschapsvorming*1	bsv*	-	-
Culturele Kunstzinnige Vorming	ckv	se	se
Duits	Dutl	ce	ce
Economie	econ	ce	ce
Engels	Entl	ce	ce
Filosofie	fi	-	ce
Frans	Fatl	ce	ce
Geïntegreerd gamma-vak (Atheneum)*1	gig*	-	-
Geschiedenis	ges	ce	ce
Grieks	Grtl	-	ce
HavistenCompetent	haco*	-	-
Informatica	in	se	se
Latijn	Latl	-	ce
Levensbeschouwing, Ethiek & Filosofie	lef	se	se
Lichamelijke Opvoeding	lo	se	se
Maatschappijleer	maat	se	se
Maatschappijwetenschappen	maw	ce	ce
Management&Organisatie	m&o	ce	ce
Muziek	mu	ce	ce
Natuur, Leven & Technologie	nlt	se	se
Natuurkunde	nat	ce	ce
Nederlands	Netl	ce	ce
Retorica (Gymnasium)	fir*	-	-
Scheikunde	schk	ce	ce
Science*1	sc*	-	-
Spaans	Sptl	-	ce
Spaans elementair	S-e	se	se
Tekenen	te	ce	ce
Wiskunde A	wisA	ce	ce
Wiskunde B	wisB	ce	ce
Wiskunde C	wisC	-	ce
Wiskunde D	wisD	se	se

*1: Burgerschapsvorming, het geïntegreerd gammavak en science worden met ingang van schooljaar 2017/2018 niet meer aangeboden.

Bijlage 2: Studielast per afdeling en vak

	Vakcode	SLU	SLU
		HAVO	VWO
Nederlands	Netl	400	480
Engels	Entl	360	400
Duits	Dutl	400	480
Frans	Fatl	400	480
Spaans	Sptl	-	480
Spaans elementair	S-e	400	480
Latijn	Latl	-	760
Grieks	Grtl	-	760
Maatschappijleer	maat	120	120
Lichamelijke Opvoeding	lo	120	160
Culturele Kunstzinnige Vorming	ckv	120	160
Algemene Natuurwetenschappen*1	anw	-	120
Science*1	sc*	-	60
Burgerschapsvorming*1 (Atheneum)	bsv*	-	30
Retorica (Gymnasium)	fir*	-	120
Levensbeschouwing, Ethiek & Filosofie	lef	120	120
Wiskunde A	wisA	320	520
Wiskunde B	wisB	360	600
Wiskunde C	wisC	-	480
Wiskunde D	wisD	320	440
Natuurkunde	nat	400	480
Scheikunde	schk	320	440
Biologie	biol	400	480
Natuur, Leven & Technologie	nlt	320	440
Informatica	in	320	440
Aardrijkskunde	ak	320	440
Economie	econ	400	480
Geschiedenis	ges	320	480
Maatschappijwetenschappen	maw	320	440
Filosofie	fi	-	480
Management&Organisatie	m&o	320	440
Tekenen	te	320	480
Muziek	mu	320	480
HavistenCompetent	haco*	200	-

*1: Burgerschapsvorming, het geïntegreerd gammavak en science worden met ingang van schooljaar 2017/2018 niet meer aangeboden.

Bijlage 3: Rooster Centraal schriftelijk examen 2019

Bijlage 1 bij het: Rooster voor de centrale examens van de eindexamens en de staatsexamens voortgezet onderwijs in 2019, van 26 juni 2017, nummer CvTE-17.01278.

	havo	vwo
vanaf 1 januari		cpe beeldend
vanaf 18 maart [week12]		
vanaf 1 april [week 14]		
vanaf 1 april [week 14]		

Week 19	havo	vwo
do 9 mei	9:00-12:00 filosofie 13:30-16:30 wiskunde A, B	9:00-12:00 Grieks 13:30-16:30 scheikunde
vr 10 mei	9:00-11:30 Duits 13:30-16:30 m&o	9:00-11:30 muziek 13:30-16:30 Nederlands

Week 20	havo	vwo
ma 13 mei	9:00-12:00 geschiedenis 13:30-16:30 natuurkunde	9:00-12:00 geschiedenis 13:30-16:30 biologie
di 14 mei		9:00-11:30 Duits 13:30-16:00 Engels
wo 15 mei	9:00-12:00 maatschappij- wetenschappen 13:30-16:00 Frans	9:00-12:00 kunst (b/d/d/m/a) ³ 13:30-16:00 Engels
do 16 mei		
	13:30-16:30 Nederlands	13:30-16:00 tehatex
vr 17 mei	9:00-11:30 muziek 13:30-16:30 biologie	9:00-12:00 aardrijkskunde 13:30-16:30 natuurkunde

Week 21	havo	vwo
ma 20 mei	9:00-12:00	9:00-12:00
	kunst (b/d/d/m/a) ³	filosofie
	13:30-16:30	13:30-16:30
	economie	wiskunde A, B, C
di 21 mei	9:00-12:00	9:00-12:00
	aardrijkskunde	Latijn
	13:30-16:30	13:30-16:30
	scheikunde	m&o
wo 22 mei		9:00-12:00
		maatschappij- wetenschappen
	13:30-16:00	13:30-16:00
	tehatex	Frans
do 23 mei	9:00-11:30	9:00-11:30
	Fries, Russisch	Fries, Russisch
	13:30-16:00	13:30-16:00
	Spaans, Turks, Arabisch	Spaans, Turks, Arabisch
vr 24 mei		

Week 22	BB ¹	KB ¹	GL en TL	havo	vwo
ma 27 mei	Vanaf deze datum ruimte voor eventuele toepassing 'Continuïteitsplan centrale examens' ⁴				

³kunst (beeldende vormgeving/ dans/ drama/ muziek/ algemeen)

⁴Continuïteitsplan centrale examens

Voor eventualiteiten waarbij de geheimhouding van de examens geschonden is of afname niet mogelijk is, treedt een Continuïteitsplan in werking. In het meest ingrijpende noodscenario kunnen één of meer centrale examens worden uitgesteld en kunnen het eerste en tweede tijdvak zich uitstrekken tot het moment van de aanvang van de vroegste zomervakantie (aanvangsdatum 6 juli 2019, volgens het overzicht schoolvakanties schooljaar 2018-2019 van het ministerie van OCW).

Bijlage 4: Toegestane hulpmiddelen havo en vwo 2019

Bijlage 1B

behorende bij artikel 1 van de Regeling toegestane hulpmiddelen voor de centrale examens van de eindexamens en de staatsexamens vo in 2019, van 26 juni 2017, nummer CvTE-17.01277.

In lijn met de wijzigingsregeling van 26 juli 2017, nummer CvTE-17.01487, zijn in de paragrafen 1 en 2 met blauw gemarkeerde wijzigingen aangebracht.
 In lijn met de wijzigingsregeling van 28 augustus 2017, nummer CvTE-17.01506, is in paragraaf 2 een met groen gemarkeerde wijziging aangebracht.
 In lijn met de wijzigingsregeling van 25 juni 2018, nummer 18.00959, vervalt in paragraaf 3.5.3 de alinea opgenomen onder 'e'.

Hulpmiddelen havo en vwo 2019

1. Wat is anders in 2019?

- De lijst met toegestane grafische rekenmachines is geactualiseerd.
- Door het CvTE goedgekeurde atlas voor het ce aardrijkskunde havo in 2019 is de Grote Bosatlas, 55e druk inclusief een aanvullend katern.

2. Toegestane hulpmiddelen havo en vwo 2019

vak	havo en vwo
alle vakken	basispakket (zie 3.1)
alle schriftelijke examens	woordenboek Nederlands (zie 3.2) nietmachine
Latijn, Grieks	Latijns resp. Grieks woordenboek (zie 3.3)
Fries, moderne vreemde talen	woordenboek naar en van de doeltaal; Bij Engels: (op verzoek kandidaat) daarnaast ook woordenboek Engels-Engels (zie 3.4)
wiskunde A, B, C	- grafische rekenmachine (zie 3.5); - roosterpapier in cm ²
biologie, natuurkunde, scheikunde	- goedgekeurd informatieboek: Binas 6e editie of Sciencedata (zie 3.6)
aardrijkskunde	Door het CvTE goedgekeurde atlas voor het CE in 2019 is de Grote Bosatlas: - 54 ^e druk, voor vwo - 55 ^e druk inclusief aanvullend katern*, voor havo
muziek, kunst (algemeen)	Computer

* Dit extra katern is gratis verkrijgbaar bij uitgever Noordhoff.

3. Toelichting

3.1 *basispakket*

Het standaard basispakket bij alle centrale examens bevat:

- schrijfmateriaal inclusief millimeterpapier
- tekenpotlood
- blauw en rood kleurpotlood
- liniaal met millimeterverdeling
- passer
- geometrische driehoek
- vlakgum
- rekenapparaat – zie 3.5

Bij de vakken waar een grafische rekenmachine is toegestaan, is ALLEEN een grafische rekenmachine toegestaan. Het is een kandidaat bij die vakken niet toegestaan de beschikking te hebben over een gewone rekenmachine.

3.2 *woordenboek Nederlands bij alle schriftelijke examens*

Een eendelig verklarend woordenboek Nederlands is toegestaan bij alle *schriftelijke* examens. In plaats van het eendelig woordenboek Nederlands mag ook gebruikgemaakt worden van een woordenboek van Nederlands naar een vreemde taal (bijvoorbeeld naar de thuistaal van de kandidaat).

Bij vakspecifieke termen kan het woordenboek aanleiding geven tot verwarring. Een voorbeeld: eentonigheid heeft in het vak muziek een betekenis die niet strookt met de beschrijving in een woordenboek. In situaties zoals het gegeven muziekvoorbeeld is de vakinhoudelijke omschrijving de geldige. Voor een inhoudelijk afwijkende omschrijving worden geen punten toegekend, ook niet als de kandidaat deze omschrijving letterlijk aan het woordenboek heeft ontleend.

3.3 *woordenboek bij klassieke talen*

Bij Latijn en Grieks is een woordenboek toegestaan en een grammaticaoverzicht (in het woordenboek of los) zonder voorbeeldzinnen en toelichting op het gebied van de syntaxis. Niet toegestaan is een woordenboek dat specifiek is toegesneden op een auteur aan wiens werk de vertaalopgave ontleend is.

Bij Grieks is het woordenboek van Ch. Hupperts toegestaan inclusief het hierin opgenomen grammatica-overzicht en de alfabetische werkwoordenlijst. Ook is het toegestaan dit grammatica-overzicht en deze alfabetische werkwoordenlijst (als los boekje uitgegeven onder de naam Compendium) naast een ander Grieks woordenboek te gebruiken.

Bij Latijn is het woordenboek Latijn-Nederlands van H. Pinkster toegestaan inclusief het daarin opgenomen grammaticaoverzicht. Ook is het toegestaan dit als los boekje uitgegeven grammaticaoverzicht naast een ander Latijns woordenboek te gebruiken.

3.4 *woordenboek bij de moderne vreemde talen en Fries*

3.4.1 Bij de **moderne vreemde talen en Fries** is een woordenboek doeltaal – thuistaal en thuistaal – doeltaal *) toegestaan.

Bij centrale examens met schrijfvaardigheid kan een woordenboek thuistaal - doeltaal de kandidaat behulpzaam zijn.

Bij centrale examens zonder schrijfvaardigheid is een woordenboek thuistaal - doeltaal niet zinvol maar ook niet verboden.

Een woordenboek doeltaal - thuistaal en thuistaal - doeltaal in één band is dus toegestaan.

Een digitaal woordenboek is niet toegestaan.

Voor Fries geldt voor het woordenboekgebruik hetzelfde.

3.4.2. Bij het vak **Engels** mag het bevoegd gezag toestemming geven om een woordenboek Engels-Engels te gebruiken naast een tweetalig woordenboek.

*) Voor de meeste leerlingen is Nederlands de thuistaal. Bij de centraal examens Frans is dus een woordenboek Frans – Nederlands toegestaan. Een kandidaat die Pools als thuistaal heeft mag in plaats van Frans – Nederlands kiezen voor een woordenboek Frans – Pools. 'Thuistaal' hoeft in dit verband niet letterlijk genomen te worden. Voorbeeld: Als Berbers de thuistaal is en een woordenboek doeltaal - Berbers is niet voorhanden, mag ook gekozen worden voor doeltaal – Arabisch.

3.5 *Rekenapparaten*

3.5.1 Rekenmachine met basisbewerkingen.

Bij de vakken zonder grafische rekenmachine is een rekenmachine met basisbewerkingen voldoende. Niet toegestaan echter zijn rekenmachines met basisbewerkingen die:

- a. op het lichtnet aangesloten moeten worden
- b. tijdens het examen opgeladen moeten worden
- c. geluidsoverlast bezorgen
- d. zijn voorzien van een schrijfol, alarminstallatie, dan wel zend- en/of ontvangstmogelijkheden
- e. alfanumeriek zijn
- f. grafieken kunnen weergeven in het afleesvenster

3.5.2 Grafische rekenmachine

3.5.2.1 Algemeen

Alleen wanneer (op basis van de syllabus van een vak) de grafische rekenmachine noodzakelijk blijkt wordt de grafische rekenmachine toegestaan. De enige vakken waar de grafische rekenmachine dientengevolge nog is toegestaan, zijn wiskunde A, B en C.

3.5.2.2 Types toegestane grafische rekenmachines

Het is mogelijk dat te zijner tijd nieuwe types worden toegestaan. De machines die in 2019 in elk geval zijn toegestaan:

Casio:

- fx-9860GII(SD) met examenstand: OS 2.07 en hoger;
- fx-CG20 met examenstand: OS 2.01 en hoger;
- fx-CG50.

Hewlett Packard:

- HP Prime

mits in de examenstand de volgende instellingen zijn gerealiseerd:

- De time-out is ingesteld op 4 uur.
- Het geheugen is gewist.

- De knipperende LED staat aan.
- Gebruikerstoepassingen zijn uitgeschakeld.
- CAS is uitgeschakeld.
- Opmerkingen en programma's zijn gewist en onbereikbaar gemaakt.
- Nieuwe opmerkingen en programma's aanmaken is geblokkeerd.

Wij spreken daarbij de eis uit dat de examenstand wordt ingesteld door de examiner, aangezien de controle óf de machine in examenstand staat wel kan worden uitgevoerd zonder de leerling te storen maar niet of de machine in de **juiste** examenstand staat.

Texas Instruments:

- TI-84 Plus T vanaf versie OS 5.1, de basisversie met LED lampje;
- TI-84 Plus CE-T vanaf versie OS 5.1.5;
- TI-Nspire CX (alleen de versie zonder CAS) vanaf versie OS 4.4.0.532. Oudere types, ook die eerder wel waren toegestaan, zijn NIET meertoegestaan.

3.5.3 Voorwaarden gebruik Grafische rekenmachine

Een grafische rekenmachine is op het centraal examen alleen toegestaan als het geheugen van de grafische rekenmachine is geblokkeerd door een examenstand. Dat houdt onder meer in dat applicaties, programma's en (tekst)bestanden niet benaderbaar of bruikbaar zijn en dat een eventuele CAS-functionaliteit niet beschikbaar is. Het moet direct zichtbaar zijn of een machine in examenstand staat. Dit moet op ieder moment tijdens het examen te controleren zijn zonder de kandidaat te storen.

Verder geldt het volgende:

- Een grafische rekenmachine mag tijdens het examen niet op het lichtnet worden aangesloten of met andere apparatuur worden verbonden.
- Het is een kandidaat niet toegestaan tijdens het examen gebruik te maken van de grafische rekenmachine van een andere kandidaat.
- Het is niet toegestaan dat de kandidaat tegelijkertijd de beschikking heeft over twee (grafische) rekenmachines.
- In machines met een SD-slot mag tijdens het CE geen SD-kaart zitten.

3.6 Informatieboeken natuurwetenschappelijke vakken

Wij raden gebruikers aan kennis te nemen van de errata bij Binas op de website van Noordhoff Uitgevers en bij ScienceData op de website van Uitgeverij Walvaboek. Het is toegestaan deze fouten in het betreffende informatieboek te verbeteren.

Andere wijzigingen mogen niet in het informatieboek worden aangebracht. Dat geldt ook voor het aanbrengen van (al dan niet beschreven) plakkertjes.

4. Aanvullende opmerkingen

4.1 computer

Bij alle schriftelijke examens is de computer toegestaan als schrijfgerei. De school kan dat toestaan voor alle kandidaten. De school kan het ook toestaan voor speciale groepen kandidaten, bijvoorbeeld de dyslectische kandidaten. De spellingcontrole mag zonder meer worden gebruikt bij centrale examens waarbij de spelling niet wordt beoordeeld.

Als de computer als schrijfgerei wordt ingezet bij de centrale examens Nederlands vwo en havo dient

de spellingcontrole bij niet-dyslectische kandidaten uitgeschakeld te zijn. Aan kandidaten met een deskundigenverklaring omtrent dyslexie volgens artikel 55 van het Eindexamenbesluit VO, mag het gebruik van spellingcontrole wel worden toegestaan.

Als de computer als schrijfgerei wordt gebruikt is het van belang dat kandidaten geen toegang hebben tot verboden hulpmiddelen (zoals een digitale atlas of een digitaal woordenboek), en moet ook o.m. de opslag (bijvoorbeeld uitprinten) worden geregeld.

Bovenstaande regels gelden ook (bij de centrale examens waarbij spelling wordt beoordeeld) indien een kandidaat van de tekstverwerker gebruik maakt vanwege zijn beperking. Ook dan dient de spellingcontrole te worden uitgeschakeld. Dit geldt voor kandidaten met een visuele of fysieke beperking. Aan kandidaten met een dyslexieverklaring mag het gebruik van spellingcontrole wel worden toegestaan. De correctoren moeten de aftrekregels voor spellingfouten ook toepassen bij leerlingen die met spellingcontrole hebben gewerkt.

Bij elke inzet van de computer geldt tevens onverkort de lijst van toegestane hulpmiddelen. Met andere woorden: ook naast een computerexamen of voor een kandidaat die schrijft op de computer, is o.m. een (papieren) woordenboek toegestaan.

Op <http://www.examenblad.nl/veel-gevraagd/wanneer-is-de-computer-tijdens-een> staan aanwijzingen voor scholen die de computer als schrijfgerei willen inzetten.

4.2 noodzakelijk of toegestaan?

De lijst geeft een opsomming van de toegestane hulpmiddelen.

De mate waarin een toegestaan hulpmiddel ook noodzakelijk is, varieert tussen vakken, hulpmiddelen en kandidaten. Een feitelijk noodzakelijk hulpmiddel is bijvoorbeeld de atlas bij havo en vwo: in opgaven wordt concreet naar kaarten verwezen en het lijkt niet aannemelijk dat een kandidaat alle kaarten voldoende heeft gememoriseerd.

Bij het verklarend woordenboek Nederlands is de behoefte en noodzaak kandidaat-afhankelijk: de een kent meer woorden dan de ander, de een heeft ook meer behoefte aan de zekerheid van het woordenboek dan de ander.

Door scholen wordt soms gevraagd of de school de hulpmiddelen ter beschikking moet stellen, of dat aan de kandidaat kan worden gevraagd ze mee te nemen. Dat is ter keuze aan de school. Als bij een hulpmiddel tussen twee opties kan worden gekozen (bijvoorbeeld ScienceData en Binas bij de natuurwetenschappelijke vakken), dan mag de kandidaat slechts één van beide gebruiken.

Twee woordenboeken Nederlands of twee grafische rekenmachines zijn evenmin toegestaan.

Overige zaken

Naast het basispakket hulpmiddelen kan de kandidaat enkele hulpmiddelen meenemen die niet genoemd zijn, die op geen enkele wijze een relatie hebben met de exameneisen maar die wel functioneel (kunnen) zijn, zoals een nietmachine, puntenslijper, een markeerstift of een leesliniaal (loep). Hulpmiddelen die een relatie kunnen hebben met exameneisen zijn niet toegestaan.

Daaronder vallen onder andere tekensjablonen en spellingkaarten. Hulpmiddelen die geen relatie tot de exameneisen hebben maar geen enkele examenfunctie dienen, dienen te worden geweerd; niet omdat daardoor de exameneisen worden aangetast, maar omdat de ontstane onoverzichtelijkheid kan leiden tot een indirecte aantasting van exameneisen. Bij twijfel of een specifiek hulpmiddel een relatie tot de exameneisen heeft, wendt de school zich tot het CvTE.

4.3 schoolexamen en centraal examen

De regeling legt de toegestane hulpmiddelen vast voor het centraal examen. Er is geen voorschrift dat bij alle schoolexamen van een vak dezelfde hulpmiddelen zouden moeten worden voorgeschreven

als bij het centraal examen. De school kan gegronde redenen hebben om bijvoorbeeld vast te leggen dat bij kleinere toetsen in de moderne vreemde talen geen woordenboek is toestaan, of dat bij sommige toetsen in een vak met grafische rekenmachine volstaan moet worden met een eenvoudige grafische rekenmachine of dat zelfs helemaal geen rekenmachine gebruikt mag worden. De school kan omgekeerd ook bij schoolexamantoetsen hulpmiddelen toestaan die in het centraal examen niet zijn toegestaan.

Bijlage 5: Artikel 5 van het Eindexamenbesluit VO Onregelmatigheden

1 Indien een kandidaat zich ten aanzien van enig deel van het eindexamen dan wel ten aanzien van een aanspraak op ontheffing aan enige onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, dan wel zonder geldige reden afwezig is, kan de directeur maatregelen nemen.

2 De maatregelen, bedoeld in het eerste lid, die afhankelijk van de aard van de onregelmatigheid ook in combinatie met elkaar genomen kunnen worden, zijn:

- a. het toekennen van het cijfer 1 voor een toets van het schoolexamen, de rekentoets of het centraal examen,
- b. het ontzeggen van de deelname of de verdere deelname aan een of meer toetsen van het schoolexamen, de rekentoets of het centraal examen,
- c. het ongeldig verklaren van een of meer toetsen van het reeds afgelegde deel van het schoolexamen, de rekentoets of het centraal examen,
- d. het bepalen dat het diploma en de cijferlijst slechts kunnen worden uitgereikt na een hernieuwd examen in door de directeur aan te wijzen onderdelen.

Indien het hernieuwd examen bedoeld in de vorige volzin betrekking heeft op een of meer onderdelen van het centraal examen legt de kandidaat dat examen af in een volgend tijdvak van het centraal examen.

3 Het besluit waarbij een in het eerste lid bedoelde maatregel wordt genomen, wordt tegelijkertijd in afschrift toegezonden aan de inspectie en, indien de kandidaat minderjarig is, aan de wettelijke vertegenwoordigers van de kandidaat.

4 De kandidaat kan tegen een beslissing van de directeur van een school voor voortgezet onderwijs in beroep gaan bij de door het bevoegd gezag van de school in te stellen commissie van beroep. Van de commissie van beroep mag de directeur geen deel uitmaken.

5 In overeenstemming met [artikel 30a van de wet](#) wordt het beroep binnen vijf dagen nadat de beslissing aan de kandidaat is bekendgemaakt, schriftelijk ingesteld bij de commissie van beroep. De commissie stelt een onderzoek in en beslist binnen twee weken na ontvangst van het beroepsschrift, tenzij zij deze termijn gemotiveerd heeft verlengd met ten hoogste twee weken. De commissie stelt bij haar beslissing zo nodig vast op welke wijze de kandidaat alsnog in de gelegenheid zal worden gesteld het eindexamen geheel of gedeeltelijk af te leggen onverminderd het bepaalde in de laatste volzin van het tweede lid. De commissie deelt haar beslissing schriftelijk mede aan de kandidaat, aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat indien deze minderjarig is, aan de directeur en aan de inspectie.

Bijlage 6: Toelichting op de in het PTA gebruikte begrippen en afkortingen.

- centraal examenvak: een vak dat eerst in het schoolexamen en vervolgens in het centraal examen wordt afgesloten.
- contacturen: de uren die op school of een andere (onderwijs)instelling worden doorgebracht en waarbij de kandidaten in contact (kunnen) zijn met begeleiders.
- code in Magister: dit is de periodecode die de docent gebruik voor de cijferregistratie. Deze Magister-code vind je ook terug op het rapport.
- cohort: de groep kandidaten die vanaf VWO4 of HAVO4 zonder te doubleren hun diploma halen.
- continumeting: vakken met continumeting geven tussentijds zowel aangekondigd als onverwacht tussentoetsen. Deze vakken toetsen ook in de toetsweek. Continumeting vindt plaats in 4 en 5 Atheneum, 4 HAVO en 4 en 5 Gymnasium.
- diagnostische Toetsen: alle toetsen die worden aangeboden als voorbereiding op een T-toets, een SE-toets, een praktische opdracht of een handelingsdeel; het resultaat wordt niet meegerekend bij de bepaling van het schoolexamencijfer, maar wel bij de overgang en de advisering ten aanzien van het verdere studieverloop.
- examendossier: de verzameling van alle voor de bepaling van het eindresultaat van het schoolexamen benodigde gegevens en documenten.
- HD – Handelingsdeel: een opdracht die uitgevoerd moet zijn en na verslaggeving niet met een cijfer, maar met de kwalificatie 'onvoldoende', 'voldoende' of 'goed' wordt beoordeeld; variërend van het aanleggen van een leesdossier tot het bezoeken van musea of theatervoorstellingen.
- herkansing: het nogmaals maken van een eerder afgelegde toets.(zie Examenreglement)
- MT: Mondelinge Toets
- T-toets: dit zijn kennistoetsen, opgaven die toetsen of stof geleerd en begrepen is en eventueel toegepast kan worden, middels gesloten en/of open vragen; beoordeling via een cijfer. De resultaten van een overgangstoets worden uitsluitend meegewogen in de rapportlijst. (RAP)
- PO – Praktische Opdrachten: opdrachten bedoeld om vaardigheden (gebaseerd op kennis en inzicht) te toetsen via een proces dat een vastgesteld aantal studielasturen beslaat en uitmondt in een verslag op schrift, mondeling of via mediapresentatie; beoordeling via een cijfer.
- rapportage: het geheel aan gegevensverstrekking en advisering dat de vorderingen van de kandidaten in kaart brengt en bespreekbaar maakt.
- schoolexamen: het geheel van alle in het PTA neergelegde toetsen, opdrachten, handelingsdelen of werkstukken die uiteindelijk voor de vaststelling van het schoolexamenresultaat meetellen.
- schoolexamenvak: een vak dat alleen met een schoolexamen wordt afgesloten.
- S-toetsen. Dit zijn schoolexametoetsen. Kennistoetsen, opgaven die toetsen of stof geleerd en begrepen is en eventueel toegepast kan worden, middels gesloten

en/of open vragen; beoordeling via een cijfer. De resultaten van een schoolexametoets worden meegewogen in de rapportlijst (RAP) en de examendossierlijst. (ED)

- studielast: de totale tijd die nodig is om het werk te verzetten dat leidt tot het halen van het eindexamen.
- studielasturen: de eenheden, in klokuren uitgedrukt, waarin de studielast wordt uitgedrukt en waarmee de tijd wordt aangegeven die nodig is voor het bereiken van ieder studiedoel.
- TT -Tussentoets: Een T-toets die buiten de toetsweken wordt afgenomen.
- slaag-/zakregeling: de voor alle scholen identieke regeling die bepaalt of de resultaten van het schoolexamen voldoende zijn om toegelaten te worden tot het centraal examen, de cijfers van het schoolexamen komen tot stand via de in het PTA voor elk vak afzonderlijk gepresenteerde berekening.

Bijlage 7: Algemene Kaderstelling PTA**Artikel 31 lid 2 – 4 Eindexamenbesluit VO**

Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs, respectievelijk de examencommissie vavo, stelt jaarlijks voor 1 oktober een programma van toetsing en afsluiting vast, dat in elk geval betrekking heeft op het desbetreffende schooljaar. Het programma vermeldt in elk geval:

- a. welke onderdelen van het examenprogramma in het schoolexamen worden getoetst,
- b. de inhoud van de onderdelen van het schoolexamen,
- c. de wijze waarop en de tijdvakken waarbinnen de toetsen van het schoolexamen plaatsvinden, de herkansing daaronder mede begrepen,
- d. de wijze van herkansing van het schoolexamen, alsmede
- e. de regels voor de wijze waarop het cijfer voor het schoolexamen voor een kandidaat tot stand komt.

3 Het examenreglement en het programma van toetsing en afsluiting worden door de directeur voor 1 oktober toegezonden aan de inspectie en verstrekt aan de kandidaten.

4 Het eerste en tweede lid zijn van overeenkomstige toepassing op deeleindexamens.